

Odborný posudok k inauguračnému konaniu
doc. Mgr. art. Imrich Szabó, ArtD.
Hudobná a tanečná fakulta VŠMU v Bratislave

Materiál predložený k inauguračnému konaniu doc. Imricha Szabóa je zdokumentovaný na vysokej úrovni. Docent Szabó svoju dizertačnú prácu venoval Louisovi Viernemu, jeho docentská prednáška sa zaoberala súčasnými interpretačnými problémami diel Franza Liszta. Vo svojej inauguračnej prednáške sa Imrich Szabó rozhodol skúmať niektoré aspekty výučby organovej hry. Z toho je zrejmé, že jadro jeho tvorivej práce spočíva v organovom interpretačnom umení a výučbe organovej hry.

I. Pedagogická činnosť

Imrich Szabó je docentom Hudobnej a tanečnej fakulty VŠMU v Bratislave.

Vo svojom odbore zastrešuje tak praktické, ako aj teoretické disciplíny na bakalárskom, magisterskom aj doktorandskom stupni vzdelávania pre študentov Hry na organe. (spolu 11 predmetov).

Pod jeho vedením, ako vysokoškolského pedagóga, od roku 1995 ukončilo bakalárske a magisterské štúdium 45 študentov a doktorandské štúdium 2 študenti. V rokoch 2013-2014 viedol majstrovské kurzy na konzervatóriu v Bratislave a Žiline a taktiež na Hudobnej akadémii Franza Liszta v Budapešti. Štyria jeho študenti sú dnes pedagógmi konzervatórií (jeden z nich v zahraničí) a jeden je víťazom medzinárodnej organovej súťaže. Imrich Szabó je od roku 1998 aj častým členom v rôznych porotách na domácich a zahraničných súťažiach.

II. Umelecká a tvorivá činnosť

Interpretačné umenie Imricha Szabóa je zaznamenané a zverejnené na 14 CD nahrávkach (z toho 5 samostatných CD), a tiež na troch televíznych obrazových záznamoch.

Uchádzač vykonáva pravidelnú a rozsiahlu koncertnú činnosť (viď zoznam takmer 110 koncertov). Jeho repertoár zahŕňa organovú literatúru od baroka až po 20. storočie, od komornej hudby až po najväčšie sólové organové skladby.

Koncertoval v mnohých mestách na Slovensku (Bratislava, Košice) i v zahraničí (napr. Sant Albans, Paríž, Norimberg, Lausanne, Riga, Bielsko-balla, Praha, Olomouc, Budapešť, Ostrihom...) ako i v dejiskách významných medzinárodných festivalov. Jeho nahrávky i koncerty vyvolali široký ohlas v tlači a boli pravidelne recenzované (viď. zoznam 37 ohlasov predložených v rámci inauguračného spisu). Za významnú môžeme považovať recenziu Poul Mericka, renomovaného anglického odborníka na dielo Franza Liszta a to konkrétne na koncert v rámci Lisztovho festivalu v Ostrihome, kde Imrich Szabó zahral v mimoriadne náročných akustických podmienkach najvýznamnejšie organové dielo Franza Liszta a to Ad nos Fantasie (umelecká úroveň bola veľmi vysoká).

Dramaturgia CD nahrávky priloženej k inauguračnému spisu je prierezom organovej tvorby od začiatku 18. storočia až do roku 1930. Slávna Toccata d mol J. S. Bacha ako prvá kompozícia a Toccata „Dieu parmi nous“ mladého Oliviera Messiaena ako posledná kompozícia na nahrávke, tvoria pevný dramaturgický oblúk, medzi ktorými v dobre premyslenom poradí upútajú skladby Félixu M. Bartholdyho, Césara Francka a Luisa Wierna.

K nahrávke je od doc. Szabóa priložený veľmi dôkladný komentár k jednotlivým skladbám.

Umelecký výkon bol realizovaný v kostole sv. Kataríny v Kremnici, ktorý disponuje vzácnym hudobným nástrojom postaveným v roku 1992. 47 organových registrov nástroja a výborná akustika kostola sa taktiež výrazne podpísali na úspešnosti nahrávky, s tak pestrým a zvukovo širokospektrálnym repertoárom.

Bachovu Toccatu d mol so strhujúcou dynamikou nasleduje fúga, dokonale technicky stvárnená s vhodne zvolenou registráciou, ktorá vynikajúco zdôrazňuje štruktúru diela.

V určitých častiach Bachovho kajúcneho chorálu „O Mensch beweine“ interpret nežne a výrečne zvýrazňuje stupňujúcu sa bolestivú podstatu diela. Tretím Bachovým dielom na nahrávke je Prelúdium a fúga a mol. Dramatickosť ukrytú v téme tohto Bachovho diela, odkrýva Imrich Szabó postupne, a tak sa stáva skutočným partnerom autora diela. Na základe interpretovho stvárnenia diela je poslucháč schopný vnímať postupné narastanie napätia, zhusťovanie hudobnej faktúry vedúcej až k záverečnej vybuchujúcej gradácii.

V dvoch častiach Mendelssonovej sonáty A dur uchádzač predviedol svoju novú interpretačnú cnosť a to: jemné vedenie hudobných fráz v sotva hmatateľných nuansách citlivého rubáta.

V tomto diele je dramatický vrchol umiestnený v strede a nie na konci skladby, kde sa v imitácii témy zosobňujúcej bolesť, prelínajú s chorálovou melódiou „Aus tiefer Not“. Aj tu je Szabó výborným sprievodcom svojich poslucháčov.

Franckov chorál a mol na nahrávke otvára sériu francúzskej organovej tvorby. Interpret výborne využíva vlastnosti kremnického organu a v dielach očarí typickou francúzskou romantickou organovou farebnou zvukovosťou.

Szabóova hra sa v lyrických častiach romantických diel stáva celkom intímnu, až osobnou. Azda najkrajšie hudobné momenty na nahrávke zaznievajú v adagiu C. Francka a najmä vo Wienerovej symfónii, v časti Cantilène.

Celý Franckov chorál III., spracovanie Wiernovho finále, ako i Messiaenov Dieu parmi nouns potvrdzujú, že uchádzač je pripravený zhostiť sa najťažších technických interpretačných výziev, ktorých zvládnutie ho predurčuje na výnimočné interpretačné stvárnenie najťažších a najzložitejších diel organovej literatúry.

Resumé: Imrich Szabó je interpret disponujúci technickou zručnosťou na vysokej úrovni, je dokonale vysporiadaný s hudobnými štýlmi v historickom kontexte. Charakteristické je pre neho interpretačné oživenie veľkých foriem, s dokonale premyslenou artikuláciou a vyrovnaným emočným prejavom.

Szabó je aktívny aj ako odborný poradca pri stavbe nových nástrojov, alebo pri generálnych opravách či rekonštrukciách organov. Aj v roku 2009 sa podieľal ako člen poradného orgánu, pri navrhovaní nového organu v Bratislavskej redute.

III. Návrh.

Imrich Szabó sa dlhodobo venuje organovej pedagogike na vysokej úrovni ako i prednáškovej činnosti a interpretačnému organovému umeniu. Výsledky jeho pedagogickej práce a jeho interpretačné umenie sú uznávané tak na Slovensku, ako aj v zahraničí. Na základe hore uvedeného odporúčam doc. Imrichovi Szabóovi udeliť titul profesora v odbore Hudobné umenie.

Budapešť 10. decembra 2021

Prof. Dr. Enyedi Pál MD, DLA

Szakvélemény

doc. Mgr. art. Imrich Szabó, ArtD.

a pozsonyi Zene- és Képzőművészeti Főiskola Zene- és Táncművészeti Karára (HTF VŠMU)
„zeneművészet” szakterületen benyújtott egyetemi tanári pályázatáról

A pályázat részletes és jól dokumentált. A pályázó doktori dolgozata Louis Vierne, docensi előadása Liszt Ferenc műveinek mai interpretációs problémáival foglalkozott. Tervezett előadása az orgonajáték tanításának egyes szempontjait vizsgálja. Mindez jelzi, hogy a pályázó alkotói munkásságának középpontjában az orgonás előadóművészet és annak tanítása áll.

I. Zenepedagógiai tevékenység

A pályázó, a pozsonyi Zene- és Képzőművészeti Főiskola Zene- és Táncművészeti Karának docense a felsőfokú orgonaművész- és orgonatanár-képzés valamennyi szakmai gyakorlati és elméleti tantárgyának oktatásában sokéves tapasztalatot szerzett (összesen 11 tantárgy). Felsőfokú tanári működése alatt, 1995 óta irányításával 45 fő jutott bakkalaureusi, illetve mesterdiplomához, és 2 doktorandusza kapott doktori fokozatot.

2013–14-ben mesterkurzusokat vezetett a pozsonyi és zsolnai konzervatóriumban, továbbá a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen.

Egykori tanítványai közül négy fő ma konzervatóriumi tanár (egyikük külföldön), egy fő pedig nemzetközi orgonaverseny győztese.

A pályázó 1998 óta gyakran tagja bel- és külföldi orgonaversenyek zsűrijének.

II. Művészeti alkotótevékenység

A pályázó orgonajátékát 14 közreadott hangfelvételen (LP, CD, MG), köztük öt önálló felvételen rögzítették, ezenfelül három TV-felvételen is megörökítették. A pályázó kiterjedt, rendszeres koncerttevékenységet folytat (a pályázatban közel 190 koncert szerepel). Repertoárja átfogja az orgonairodalmat a barokktól a XX. századig, a kamarazenei feladatoktól a legnagyobb önálló orgonakompozíciókig. Koncertjei nagy számban kiemelkedő szlovákiai városokban (pl. Pozsony, Kassa, nemzetközi orgonafesztiválok helyszínei), továbbá jelentős külföldi helyszíneken és alkalmakon (pl. St. Albans, Párizs – Notre Dame,

Nürnberg, Lausanne, Riga, Bielsko-Biala, Prága, Olmütz, Budapest, Esztergom stb.) szólaltak meg.

Felvételei, koncertjei széles sajtóvisszhangot keltettek (a pályázatban 37 sajtócikk felsorolását találjuk). Utóbbiak közül kiemelendő Paul Merrick neves angol Liszt-kutató kritikája az esztergomi Liszt-Fesztiválon adott hangversenyről, ahol a pályázó rendkívül nehéz akusztikai körülmények között Liszt Ferenc legnagyobb orgonaművét, az Ad nos-fantáziát is játszotta („the artistic standard was very high”).

A pályázatához csatolt CD-felvétel műsora a 18. század elejétől az 1930-as évekig több mint két évszázadot fog át. A változatos program nagyszerű ívet alkot a lemezt kezdő és záró két tokkáta, a fiatal Johann Sebastian Bach híres d-moll tokkátája és a fiatal Olivier Messiaen „Dieu parmi nous” tokkátája között. Felix Mendelssohn-Bartholdy, César Franck és Louis Vierne darabjai a stílusok, hangnemek és zenei karakterek jól kialakított, változatos rendjében követik egymást, mindvégig lekötve a hallgató figyelmét. A lemezhez a pályázó részletes és alapos ismertetést mellékelte.

A felvételen szereplő orgona, a körmöcbányai Szent Katalin-templom 1992-ben épült, 47 regiszteres hangszere nagyságának, sokféle hangszínének, jól kiegyenlített intonációjának és a templom akusztikájának köszönhetően kiválóan alkalmas egy ilyen széles zenetörténeti időszak repertoárjának – köztük a legnagyobb műveknek – megszólaltatására.

Bach drámai hangvétellel megszólaltatott d-moll tokkátáját egy sodró lendületű fűga követi, technikailag biztos játékkal, a mű felépítését jól kiemelő regisztrációval.

Az „O Mensch beweine” bűnbánati koráldallam egyes szakaszainak gyöngéd, beszédszerű kezelése jól kiemeli annak panaszos, fájdalmas jellegét. A lemezen szereplő harmadik Bach-mű, az a-moll prelúdium és fűga a d-moll fűgához hasonló, mozgalmas témájú. A témában lévő drámai lehetőségeket Bach hosszú fokozáson keresztül bontja ki, amiben a pályázó kiváló partnere a szerzőnek. Szabó technikailag is kimunkált előadása révén a hallgató jól érzékelheti a zenei anyag egyre sűrűsödő feszültségét, míg végül eljut a mű megrázó végkifejletéig.

Mendelssohn A-dúr szonátájának két tételében a pályázó újabb előadói erénye mutatkozik meg: a korai romantikus zenei frázisok finom indítása és végigvezetése egy alig kitapintható, érzékeny rubatóval. E darabnak nem a végén, hanem a közepén van a drámai csúcspont, ahol az imitációs részek fájdalomról valló témái összeszövődnek az Aus tiefer Not koráldallammal. Szabó itt is kiválóan kalauzolja a hallgatót a magabiztos, majd a kétségekkel teli, végül a bizakodóan megnyugvó jellegű szakaszok váltakozásában.

A lemezen Franck a-moll Chorálja nyitja meg a francia darabok sorozatát. A pályázó kiválóan használja a körmöcbányai orgona adottságait, és a szerzők utasításait követve a hallgató elé varázsolja a francia romantikus orgonatípus színes és méltóságteljes hangzásvilágát. Szabó játéka, hangvétele a romantikus darabok lírai részeiben válik egészen bensőséggé, szinte személyessé. Így a lemez talán legszebb zenei pillanatai a Franck-darab Adagiójában és különösen Vierre szimfóniájának Cantilène tételében hallhatók.

Mind Franck Chorálja és Vierre Finálja, mind Messiaen Dieu parmi nous tétele tanúskodik arról, hogy a pályázó felkészült a legnehezebb technikai feladatok megoldására, egyúttal ilyen darabok részletes zenei kidolgozására.

Összefoglalóan: a lemezfelvételen egy olyan előadó hallható, aki történetileg tájékozott, a zenei stílusokat alaposan ismeri, valamint biztos és magas szintű, változatos játéktechnika birtokában van. Előadására elsősorban a nagyobb formai egységek tömörszerű megjelenítése, a fontos tagolópontok kiemelése, a zenei nagyforma összefogása jellemző. Mindez, társulva az érzelmek mértéktartó megjelenítésével, a gondosan felépített fokozásokkal, kiegyensúlyozottságot, klasszicitást ad a pályázó előadói alkatának.

Szabó orgonaépítési tanácsadóként is tevékeny: 2009-ben részt vett a pozsonyi Vigadó (Redout) új koncertorgonáját tervező bizottság munkájában.

III. Javaslat

A pályázó hosszú ideje óta folytat széles körű, magas szintű orgonapedagógiai és orgonaművészeti előadói tevékenységet. Jelentős eredményeit mind Szlovákiában, mind külföldön elismerik. Kiemelkedő előadói képességeit tanúsítja a pályázathoz csatolt lemezfelvétel is. A fentiek alapján javaslom doc. Mgr. art. Imrich Szabó, ArtD. egyetemi tanári (professzori) kinevezését „zeneművészet” szakterületen.

Telki, 2021. december 10.

Prof. Dr. Enyedi Pál MD, DLA
megbízott szakértő